

УДК 354.32

Грень Лариса Миколаївна,

к.пед.н., доц.,

доцент НТУ «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ

Розглянуто підходи до тлумачення об'єкта державного управління, визначено концептуалізацію їх змісту. За результатами аналізу напрямів дослідження у межах паспортів спеціальностей педагогічної та державно-управлінської наукової думки доведено можливість розгляду ПТО на рівні об'єкта державного управління та запропоновано перспективні її напрями в межах державно-управлінської науки.

Ключові слова: державне управління, об'єкт державного управління, державне управління освітою, система професійно-технічної освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтеграційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві, входження України у світовий і європейський освітній простір вимагають більш ефективного впливу з боку суб'єктів публічного управління на розвиток системи освіти з метою її інтеграції до європейського освітньо-наукового середовища. Безумовно, система професійно-технічної освіти (ПТО), як один з елементів системи освіти, не є винятком. На одному з останніх засідань колегиї МОН щодо змін у вищій освіті (26.01.2018 р.) Міністр освіти і науки України Л. Н. Гриневич під час презентації пріоритетних напрямів змін у вищій освіті на 2018–2019 рр. ідентифікувала проблематику інтеграції до європейського простору вищої освіти і наукових досліджень на рівні одного з напрямів державного управління у сфері вищої освіти. Його реалізацію неможливо уявити без участі органів публічного управління як на рівні формування відповідного напрямку державного управління, так і на етапі його практичної реалізації.

Поступова трансформація вітчизняного ринку праці до умов функціонування у відкритому конкурентному середовищі вимагає змін в управлінні ПТО, а саме – зміни парадигми використання важелів державно-адміністративного впливу за напрямом узгодження з традиційним для європейського досвіду розбудови системи освіти інструментарієм механізмів

державно-приватного партнерства. Цілком очевидно, що зміна парадигми використання важелів державно-адміністративного впливу обумовить трансформацію змісту та структури системи ПТО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика змісту та практики використання механізмів державного управління освітою знайшла своє відображення у дослідженнях таких вітчизняних учених, як Н. Абашкіної, А. Власюка, Г. Дмитренка, С. Домбровської, О. Локшиної, В. Лугового, С. Майбороди, Б. Мельниченко, В. Мороза, В. Олійника, А. Парінова, Н. Протасової, Л. Пуховської, А. Сбруєва, І. Тараненко та ін.

Відповідна проблематика, з огляду на її глобальний контекст та неабияку практичну значущість для соціально-економічного розвитку держави, постійно перебуває у фокусі уваги іноземних учених. Найбільш цікавими працями відповідного змістовного спрямування є дослідження таких іноземних вчених: Б. Ланге, Д. Фінк-Хафнер і Н. Алексідау (розглянуто ключові питання щодо конвергенції освітньої політики в ЄС); доведено, що відкритий метод координації (ВМК) сприяє внеску освіти у побудову конкурентоспроможної економіки та новому підходу до публічного управління) [26]; А. Гінгель (критично доведено, як нова форма управління ЄС – відкритим методом координації (ВМК) – зачіпає політику в галузі освіти; розглянуто три основні характеристики ВМК, зокрема її гнучкість, рефлексивність та залежність від методів нового державного управління) [27]; Є. Редондо (досліджено процеси управління, що регулюють організацію та управління освітніми установами Португалії, в контексті аналізу, проведеного в цій країні освітніми реформами з початку ХІХ ст. до теперішнього часу) [29]; Н. Вахльстрем (виявлено вплив транснаціональних концепцій в освітній політиці на національні навчальні програми у процесі реконцептуалізації освітньої політики у конкретні навчальні програми) [28]; І. Пандей (розглянуто управління ВЗО на рівні автономії та підзвітності, що передбачає соціальну відповідальність суспільства та прагнення ВЗО досягти балансу між потребами зацікавлених сторін, вимогами суспільства та автономією) [30].

Відповідно до існуючих наукових традицій проблематика ПТО, з огляду на специфіку свого змістовного позиціонування, розглядається переважно в межах педагогічної наукової думки, хоча з огляду на предметно-об'єктне спрямування державно-управлінської науки, питання функціонування та розвитку системи ПТО мають значні перспективи для свого розгляду в її межах. Наприклад, проблематика ПТО розглядається в межах спеціальності 13.00.02 («Теорія та методика навчання») та 13.00.09 («Теорія навчання»). У межах цих спеціальностей педагогічна наукова думка зосереджується на дослідженні таких напрямів, як: мета, зміст, методи, організаційні форми і засоби навчання технічних дисциплін; удосконалення змісту і методики навчання дисциплін технічного циклу, форми взаємодії компонентів навчання тощо. Слід звернути увагу на той факт, що зміст паспорту спеціальності 13.00.06 («Теорія та методика управління освітою») має певну кореляцію зі змістом паспорту спеціальності 25.00.02 («Механізми державного управління»), адже обидві ці спеціальності зосереджуються на тих напрямках наукового пошуку, які пов'язані з впливом суб'єкту управлінської діяльності на об'єкт. Наприклад, зміст паспорту спеціальності 13.00.06 визначає об'єктом теорію управління, методику управлінської діяльності, менеджмент в освіті. Ці напрями, у свою чергу, можуть бути досліджені, в тому числі й через призму спеціальності 25.00.02 («Механізми державного управління»), а саме: формування та реалізація державної політики у сферах державного, регіонального та галузевого управління та інших сферах суспільного життя; механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення. Безумовно, предмет дослідження є різним, хоча акцент уваги у межах управлінської діяльності, як об'єкта наукового пошуку, має умовно схожу характеристику.

Попри те, що проблематика ПТО перебуває в межах наукової уваги відразу декількох наукових галузей, окремі її питання все ще залишаються відкритими для подальших наукових пошуків. Серед таких напрямів у межах державно-управлінської науки, на нашу думку, є обґрунтування місця та ролі

органів публічного управління у формуванні та розвитку системи ПТО (ПТО як об'єкт державно-управлінського впливу; забезпечення якості виконання державного замовлення на підготовку молодших спеціалістів; розподіл повноважень органів публічного управління щодо системи ПТО); забезпечення державного контролю в системі державного управління функціонування розвитком ПТО (розроблення та виконання регіональних програм підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів; управління майном закладів освіти та їх матеріально-технічне і фінансове забезпечення тощо).

Мета статті – розглянути систему ПТО через призму предметно-об'єктного спрямування державно-управлінської науки та визначити перспективні напрями впливу суб'єктів державного управління на відповідну систему.

Виклад основного матеріалу. Проблематика розвитку ПТО в Україні має історію свого формування та розвитку. У межах наших попередніх досліджень було запропоновано класифікацію періодів розвитку ПТО [3], а відповідно і традицій державного управління нею: перший період (кінець 80-х рр. XIX ст. – до 1920 р.), норми документу «Основні положення про промислові училища» були покладені в основу формування систем промислової, сільськогосподарської, а також жіночої освіти; другий період (1920–1929 рр.) – період створення та становлення української системи нижчої професійної освіти; третій період (1929–1940 рр.) – підпорядкування підготовки робітничих кадрів господарським наркоматам; четвертий період (1940–1959 рр.) – створення державної системи трудових резервів, що забезпечувала потреби народногосподарського комплексу країни у кваліфікованих робітничих кадрах; п'ятий період (1959–1991 рр.) – утвердження єдиного типу закладів освіти (середніх профтехучилищ; перехід до єдиних навчальних планів і програм; інтеграція професійно-технічної освіти і народної освіти); шостий період – 1991 р – від проголошення незалежності України і прийняття першого Закону «Про професійно-технічну освіту» до 2011 р.; сьомий період розпочався на початку першого десятиріччя XXI століття, його початком можна вважати прийняття у

квітні 2011 р. Кабінетом Міністрів України Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011–2015 роки. Цілком очевидно, що кожен із цих напрямів має свої особливості, врахування яких суб'єктами публічного управління є не лише бажаним, а й обов'язковим. На кожному з історичних етапів держава відіграла суттєву роль у спрямуванні вектору розвитку відповідної системи та зосереджувала увагу на окремих її елементах. У межах цієї статті ми робимо спробу обґрунтувати можливість розгляду професійно-технічної освіти на рівні об'єкта державно-управлінського впливу.

У вітчизняній науковій думці питання об'єкта державного управління традиційно розглядаються через призму державно-управлінської науки. Теорія науки державного управління не має узгодженого переліку об'єктів державного управління, що обумовлено принципово різними поглядами вчених на відповідний феномен. За результатами нашого аналізу, зміст феномену об'єкта державного управління досліджується за двома основними напрямками, а саме: об'єкт як підсистема управління (В. Авер'янов, В. Мартиненко, О. Машков, А. Мельник, П. Надолішній, Н. Нижник, О. Оболенський) та через призму сукупності об'єктів за окремими сферами життєдіяльності суспільства (В. Дзюндзюк, О. Коротич, Н. Мельтюхова, Н. Миронова, Г. Одінцова) [9].

На думку В. Малиновського, об'єкт управління – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють [15]. В. Бакуменко, В. Князєв, Н. Нижник вважають, що об'єктом дослідження теорії державного управління є управлінська діяльність [20]. Така наукова позиція вчених принципово відрізняється від розглянутої вище. Ця різниця обумовлена фокусом безпосередньої уваги, а саме: В. Малиновський подає тлумачення об'єкта через «систему», в той час як В. Мартиненко, А. Тамм, О. Поступна розглядають об'єкт на рівні «процесу». За формальною ознакою, у межах розбудови наукових досліджень, під об'єктом зазвичай розуміють «процес або явище» [25].

Розглядаючи у своєму дослідженні вищу освіту як об'єкт державного управління, А. Тамм і О. Поступна звертають увагу на той факт, що «система, яка управляє, будучи суб'єктом відносно того чи іншого об'єкта, в свою чергу, сама може бути об'єктом управління з боку іншого суб'єкта» і далі: «...наука державного управління має вивчати і суб'єкт, і об'єкт управління в однаковій мірі» [22, с. 183]. За визначенням В. Авер'янова, об'єкт управління – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють. На думку вченого, об'єктами управління може бути галузь промисловості, об'єднання, підприємство чи його виробничий підрозділ [1].

На нашу думку, найбільш змістовне визначення об'єкта державного управління наведено в Енциклопедії державного управління. Авторський колектив у складі В. Дзюндзюка, О. Коротич, Н. Мельтюхової, Н. Миронової, Г. Одінцової тлумачать об'єкт державного управління як «підсистему соціальної системи, що потребує державно-управлінського впливу, елементами якої є люди, їх колективи, що взаємодіють між собою з приводу реалізації індивідуальних (і групових), приватних, а також суспільних інтересів. Об'єктами державного управління з боку держави виступають ті суспільні відносини, види діяльності і соціальні ролі, які безпосередньо пов'язані з виробництвом матеріальних і духовних продуктів, відтворенням соціальних умов життєдіяльності людей» [8].

Концептуалізацію змісту наукових поглядів щодо змісту об'єкта державного управління подано у таблиці.

З огляду на предмет нашого наукового пошуку, вважаємо за необхідне розглянути питання державного управління освітою, яке є основою для розуміння об'єкта ПТО на рівні державно-управлінського впливу. На думку В. Гусарова, «стрижнем, де фокусуються як інтереси держави, так і громадянського суспільства, є такий соціально-культурний феномен, як освіта. Освіта – одночасно і частина громадського життя, і елемент структури, підвладної державному контролю» [4].

Зміст категорії «об'єкт державного управління»

<i>Автор та його визначення</i>	<i>Категоріальна сутність визначення</i>	<i>Квінтесенція (авторський погляд)</i>
Авер'янов В. Б.: «Об'єктом управлінських відносин є забезпечення (в кінцевому підсумку – створення) оптимальних організаційних умов спільної, комбінованої діяльності людей, спрямованої, як відомо, на досягнення певного загального результату. Це означає, що управління, управлінські відносини виникають там, де здійснюється будь-яка (виробнича, наукова, духовна та й сама управлінська) спільна праця» [1]	- організаційні умови досягнення результату - джерелом управління є спільна праця - управління потребує інституціонального оформлення	Соціальна система (підсистема та її основні елементи), розвиток яких за умов наявності державно-управлінського впливу буде більш ефективним у порівнянні з саморозвитком відповідного феномену
Битяк Ю. П.: «Управління має своїми основними елементами суб'єкт і об'єкт (який діє на засадах самоорганізації), що взаємодіють на різних щаблях ієрархії шляхом управляючого (керуючого) впливу суб'єкта на об'єкт» [2]	- об'єкт здійснює свій розвиток, у тому числі, й за умов самоорганізації - наявність ієрархічних рівнів у позиціонуванні	
Колпаков В. К.: Керуюча підсистема (суб'єкт) управляє керованою (об'єктом). Керівництво (або управління) об'єктом здійснюється за допомогою керуючого впливу, який виходить від суб'єкта. Управлінська система функціонує завдяки тому, що суб'єкт управління впливає на його об'єкт. Об'єкт управління, тобто те, на що спрямовано керуючий вплив суб'єкта; що функціонує під цим впливом. Головна особливість об'єкта – те, що ним є організоване суспільство в цілому. Безпосередніми об'єктами, на які справляє вплив той або інший конкретний суб'єкт, є підвідомчі йому сфери державного управління [12]	- керована підсистема; - взаємодія суб'єкта і об'єкта є суттю управлінської діяльності; - об'єктом управління є організоване суспільство; - підвідомчі сфери державного управління, на які впливає суб'єкт	
Малиновський В. Я.: «... державне управління здійснюють суб'єкти державного управління. Управлінський вплив суб'єктів здійснюється відносно об'єктів державного управління» [14]	- суб'єкти впливають на об'єкти державного управління	
Одінцова Г. С., Дзюндзюк В. Б., Мельтюхова Н. М., Миронова Н. С., Коротич О. Б.: «Об'єкт державного управління – це визначальний елемент системи державного управління, якому адресовано управлінський вплив з боку суб'єкта державного управління. Отже, це керована підсистема державного управління, елементами якої є люди та соціальні групи, що взаємодіють між собою з приводу загальнодержавних, колективних і приватних інтересів. У процесі такої взаємодії створюються організації, установи, формуються соціально-економічні територіальні підсистеми різних рівнів, які також виступають як об'єкти державного управління» [9]	- основний елемент системи державного управління; - суб'єкт державного управління впливає на об'єкт	
Тихомиров Ю. А.: «Об'єкт управління – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють. Об'єктами управління може бути галузь промисловості, об'єднання, підприємство чи його виробничий підрозділ. Кожному об'єкту управління притаманні різноманітні види діяльності» [23]	- система, якою управляють; - наявність різних видів діяльності	

У свою чергу авторський колектив у складі Н. Протасової, С. Крисюка, Т. Лукіної тлумачить державне управління освітою як «цілеспрямований вплив суб'єктів управління всіх рівнів (державного, регіонального, місцевого) на всі ланки освіти для забезпечення і подальшого розвитку соціального організму і культури суспільства» [6]. За визначенням С. Майбороди, «державне управління освітою – це певний вид діяльності органів держави, що має виконавчий та розпорядчий характер і полягає в організуючому впливові на суспільні відносини у сфері освіти шляхом застосування державно-владних повноважень. Державне управління освітою – це окрема галузь державного управління, яка забезпечує планомірний вплив на освітню сферу, що ґрунтується на законах та інших нормативних актах, і спрямована на розвиток цієї цілісної системи. Державне управління освітою є системою державно-управлінської діяльності, складовими якої є стратегічне управління, державне регулювання і адміністративне управління» [16, с. 11]. На думку М. Шевченка, державне управління освітою – особливий вид професійної діяльності, спрямований на систему освіти з метою забезпечення її життєдіяльності, динамічного розвитку. Суттю управління освітою є цілеспрямована діяльність держави щодо створення соціально-прогностичних, організаційно-правових, кадрових, психолого-педагогічних, матеріально-фінансових та інших умов, необхідних для оптимального функціонування і розвитку галузі, реалізації її мети, переходу в якісно новий стан та інтеграції до європейського освітнього простору [24].

Беручи до уваги зміст наведених вище тлумачень, можна дійти висновку, що переважна більшість науковців розглядають феномен «управління освітою» через призму професійної діяльності посадовців органів публічного управління. Ми погоджуємося з думкою Н. Протасової, яка визначила, що «управління системою освіти з боку держави здійснюється на основі реалізації комплексу заходів, дій, які спрямовані на корекцію та встановлення основ економічних, соціальних, політичних та інших процесів по відношенню до цієї системи» [5].

Повертаючись до предмета нашого наукового пошуку, звернемо увагу на той факт, що проблематика державного управління освітою розглядається на глобальному, державному, регіональному та місцевому рівнях. Кожен з цих рівнів заслуговує на окрему увагу дослідників. Наприклад, за умови розгляду системи освіти на глобальному рівні, слід приймати до уваги вплив таких міжнародних організацій, як: Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA); Європейська асоціація установ вищої освіти (European Association of Institutions in Higher Education – EURASHE); Національні спілки студентів в Європі (National Unions of Students in Europe – ESIB); Lumina Foundation (агенції з оцінювання якості вищої освіти та її популяризації у США) та інші. Але у межах саме цього напрямку наукового пошуку ми вважаємо за доцільне зосередитись на державному рівні.

Державні органи управління освітою – це ієрархічна система керівних органів, яка включає вищий, центральний, регіональний, обласний і районний рівні. Загальнодержавний рівень управління освітою – рівень управління, на якому формуються основи державної освітньої політики, створюється відповідна законодавча база, визначаються економічні, соціальні та юридичні гарантії реалізації законів, затверджуються загальнодержавні програми розвитку освіти, обсяг фінансування галузі тощо [5].

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про професійно-технічну освіту» ПТО розглядається через «комплекс педагогічних та організаційно управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури» [10]. У контексті обраного нами предмету наукового пошуку наголос законодавця на «організаційно-управлінських заходах» є принциповим, адже ці заходи не лише можуть, а і повинні розглядатись через призму нормативно-правового та організаційно-адміністративного механізмів державного управління. Саме зміст визначення ПТО дає нам можливість розмежувати

компетенцію педагогічної та державно-управлінської наукової думки. Адже «комплекс педагогічних заходів» розглядається у межах паспортів спеціальностей 13.00.02 і 13.00.09, тоді як організаційно-управлінські заходи найбільш повно корелюються за змістом паспортів спеціальностей 13.00.06 і 25.00.02.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З огляду на результати проведеного дослідження можемо сформулювати такі основні висновки.

По-перше, зміст феномену об'єкта державного управління не має загально сприйнятого та остаточно сформульованого тлумачення. У межах науки публічного управління категорія об'єкта державного управління розглядається через призму двох основних напрямів, а саме: об'єкт як система управління та об'єкт як процес управління. Безумовно, на теоретико-методологічному рівні зміст цих категорій може бути поєднано, адже система управління є продуктом «процесу управління», який, у свою чергу, може бути поданий на рівні результату функціонування «системи управління». Саме ця діалектика єдності відповідних категорій дозволяє нам розглядати об'єкт державного управління одночасно як на рівні системи, так і на рівні процесу.

По-друге, з огляду на свою економічну та суспільно-політичну значущість, а також необхідність її коригування та спрямування розвитку, ПТО з боку держави може бути розглянута на рівні об'єкта державного управління. Крім того, відповідно до норм Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», політики держави у галузі освіти визначається на рівні одного з першочергових пріоритетів. А отже, основні елементи її системи можуть бути ідентифіковані на рівні об'єктів державного управління.

По-третє, серед найбільш перспективних напрямів впливу суб'єктів державного управління на систему ПТО є:

– на рівні органів державної влади (розроблення та виконання державних регіональних програм підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів; управління майном закладів освіти; проведення моніторингових

досліджень потреб регіонального ринку праці; здійснення контролю за організацією навчально-виробничого процесу у закладах освіти, створення на їх базі навчально-практичних центрів тощо);

– на рівні органів місцевого самоврядування (призначення на посаду директорів закладів освіти, фінансування яких здійснюється з бюджетів міст обласного значення – обласних центрів, за результатами конкурсів шляхом укладення строкового трудового договору (контракту) тощо).

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Б. Державне управління в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ, 1999. 266 с.
2. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. Харків: Право, 2010. 624 с.
3. Грень Л. М. Институты и механизмы инновационного развития: мировой опыт и российская практика. *Сборник научных статей 7-й Международной научно-практической конференции* (г. Курск, 19–20 окт. 2017 г.) / редкол.: А. А. Горохов (отв. ред.); Юго-Зап. гос. ун-т: в 3 т. Т. 1. Курск: Изд-во ЗАО «Университетская книга», 2017. С. 299–304.
4. Гусаров В. И. Государственно-общественное образование: монографія. Самара: НТЦ, 2006. 419 с.
5. Державне управління у сфері освіти: глосарій з дисциплін магістерської програми за спеціальністю «Державне управління в сфері освіти» / авт. кол.: Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін.; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ: НАДУ, 2013. 48 с.
6. Державне управління у сфері освіти: конспект лекцій з дисциплін нормативної частини магістерської програми за спеціальністю «Державне управління у сфері освіти» / авт. кол.: Н. Г. Протасова, С. В. Крисюк, Т. О. Лукіна та ін.; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ: НАДУ, 2012. 60 с.
7. Домбровська С. М. Державне регулювання якісного розвитку національної системи освіти України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_1_12 (дата звернення: 23.06.2018).
8. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / НАДУ при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 1: Теорія державного управління / редкол.: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. С. 157.
9. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / НАДУ при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 2: Методологія державного управління / редкол.: Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. 692 с.
10. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 32. Ст. 215.
11. Іншаков О. В., Фролов Д. П. Інституція – ключ до розуміння економічних інститутів. *Економічна теорія*. 2011. № 1. С. 52–62.
12. Колпаков В. К. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 544 с.
13. Крисюк С. В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою. Київ: НАДУ, 2009. 220 с.
14. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.

15. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. Вид. 2-ге, доп і випр. Київ: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2005. 254 с.
16. Майборода С. В. Державне управління вищою освітою в Україні: структура, функції, тенденції розвитку (1917–1959 рр.): автореф. дис. ... д.держ.упр. Київ, 2002. 39 с.
17. Мартиненко В. М. Державне управління в системі системної парадигми. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Харків: Вид-во ХарПІ УАДУ «Магістр», 2003. № 2 (16). Ч. 1. С. 54–57.
18. Мороз В. М. Державне регулювання. *Енциклопедичний словник з державного управління* / [уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.]; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. С. 148.
19. Мороз В. М. Мотиваційний механізм стимулювання трудової активності: державно-управлінський аспект: монографія. Харків: С.А.М., 2012. 408 с.
20. Основи держави і права: навч. посіб. / за ред. В. В. Комарова. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2002. 258 с.
21. Стратегія сталого розвитку «Україна–2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 23.06.2018).
22. Тамм А., Поступна О. Вища освіта як об'єкт державного управління. *Публічне управління: теорія та практика*. 2011. № 3 (7). С. 183–187.
23. Тихомиров Ю. А. Курс административного права и процесса. Москва, 1998. С. 47.
24. Шевченко М. М. Сутність державного управління освітою. С. 347–348 / Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. URL: <http://ena.lp.edu.ua> (дата звернення: 23.06.2018).
25. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради. 3-тє вид., випр. і доп. / автор-упоряд. Л. А. Пономаренко. Київ: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. 80 с.
26. Nafsika Alexiadou, Danica Fink-Hafner, Bettina Lange. *Education Policy Convergence through the Open Method of Coordination: Theoretical Reflections and Implementation in 'old' and 'new' National Contexts*.
27. Hingel, A. J. (2001). Education Policies and European Governance: Contribution to the Interservice Groups on European Governance. *Development of Educational Policies, March, DG EAC/A/I*. Brussels: European Commission Directorate-General for Education and Culture. URL: http://europe.eu.int/comm/governance/areas/group12/contribution_education_en.pdf Google Scholar (дата звернення: 23.06.2018).
28. Ninni Wahlström. A third wave of European education policy: Transnational and national conceptions of knowledge in Swedish curricula. Volume 15, issue 3, p. 298–313. Department of Education, Linnaeus University, 351 95 Växjö, Sweden.
29. Eva García Redondo. Governance in educational institutions in Portugal. Pp. 17–22 Jan 15, 2016. Department of Theory and History of Education, University of Salamanca, Spain.
30. Pandey I. M. Governance of Higher Education Institutions. Volume 29, issue 2, p. 79–84. URL: journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0256090920040207 (дата звернення: 23.06.2018).

Gren L. M. Vocational Training as a State Management Object.

The article views the approaches to interpreting a state management object, determines the conceptualization of its essence. On the results of the research's directions analysis of pedagogic and state management scientific thought within specialties description, the author proves a possibility of viewing vocational training at the level of a state management object. Besides, the article offers conclusions concerning perspective directions in state management science.

Key words: state management, state management object, state management of education, vocational training system.

Надійшла до редколегії 23.06.2018 р.